

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทย
- ผู้วิจัย** : นายไอศูรย์ อินทร์เพชร
- ปริญญา** : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ดร. พธ.บ., ศศ.ม., รป.ด.
- : อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุต, ศศ.บ., น.บ., พบ.ม., รป.ด.
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทย ๒) ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทย และ ๓) นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทย

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี(Mixed Methods Research)โดยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น ๒๘ รูป/คน แบ่งออกเป็น กลุ่มผู้ปกครองคณะสงฆ์ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑลจำนวน ๙ รูป กลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจำนวน ๕ รูป กลุ่มพระอาจารย์ผู้สอนนักเรียน ตรี โท และเอก จำนวน ๔ รูป กลุ่มพระภิกษุสามเณรที่ศึกษานักธรรมตรี โท และเอกจำนวน ๔ รูป และกลุ่มอนุศาสนาจารย์จำนวน ๕ คนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือพระภิกษุและสามเณรผู้กำลังศึกษานักธรรมชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก จำนวน ๓๗๘ รูปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทยด้านการวางแผน ผู้ที่เข้ามาบวชมิได้มีความตั้งใจจึงทำให้ระบุนแผนและโครงการได้ยาก ด้านการจัดองค์การคำตอบแทนบุคลากรไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านการอำนวยความสะดวกจะแสวงหาช่องทางในการขอสนับสนุนงบประมาณ และขาดเครือข่ายทางการศึกษาด้านการควบคุม มีกฎหมายในการควบคุมมากจนเกินไปและด้านการจัดบุคลากร ไม่เพียงพอต่อภาระงาน

ความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๓$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน คือ ๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ๒) แผนการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทย และ ๓) รูปแบบการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทย พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = ๔.๔๒, ๔.๓๐$ และ ๔.๒๘ ตามลำดับ)

๒) แนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทย หลักการสำคัญคือการจัดระบบการบริหารองค์กรของแม่กองธรรมสนามในรูปแบบการบริหารสมัยใหม่ทั้งเนื้อหาของหลักสูตรนักเรียนการสอน และสื่อการสอนที่ทันสมัยการวางแผนการพัฒนาหรือการปรับปรุงระบบการบริหารภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจัดบุคลากร

ให้ตรงกับความต้องการและพัฒนาทรัพยากรเพื่อรองรับงานต่างๆ การจัดรูปแบบการบริหารจัดการ และการกำหนดค่านิยมร่วมของแม่กองธรรมสนามหลวง

๓) รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ไทยตาม หลักการ 7-S ของ McKinsey ได้แก่ กลยุทธ์เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้าน โครงสร้างของแม่กองธรรมจะต้องกำหนดขอบเขตงานความรับผิดชอบ ด้านระบบการปฏิบัติงานของ แม่กองธรรมจะต้องการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ การบริหารด้านบุคลากร เพิ่มแรงกำลังไปยัง ผู้ปฏิบัติงาน และการยกย่องคนที่ควรยกย่อง การบริหารด้านทักษะ เพิ่มระบบการศึกษาที่ดีในเชิง วิชาชีพ และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม การบริหารจัดการของแม่กองธรรม จะต้อง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปกครองตนเอง ตามหลักพุทธธรรมวินัย ด้านกำหนดค่านิยมร่วม ความเป็นต้นแบบ ของพระผู้สอน

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทย ตามหลักการ 7-S ของ McKinsey พบว่าด้านกลยุทธ์ขององค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านโครงสร้างองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ด้านระบบการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ด้านทักษะ (Skill) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และด้านค่านิยมร่วมอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$)

A Dissertation Title : The Phrapariyatidhamma Educational Administration Model of the Thai Sangha
Researcher : Mr. Isoon Inpech
Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)
Dissertation Supervisory Committee
: PhrakrusangharakKiattisak Kttipanyo B.A.,M.A., D.P.A.(Pub.Admin.)
: Dr. BusakornWatthanabut B.A., LL.B., M.S., D.P.A.(Pub.Admin.)
Date of Graduation : 18 November 2015

Abstract

The objectives of this research were, 1) to study the general context of Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Sangha Order, 2) to study the concept and theories of Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Snagha Order and 3) to propose a model of Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Sangha Order.

Methodology was the mixed research methods between the qualitative and quantitative researches. The qualitative research collected data from 28 key informants, consisting of 9 from Sangha Administrators in Bangkok and vicinity, 5 from Phrapariyattidhamma school administrators, 4 from the teachers of Dhamma level 1 to level 3, 4 from students studying Dhamma level 1 to level 3, and 5 from chaplains by in-depth-interviewing. Data were analyzed by analytical induction. The quantitative research collected data with questionnaires from 378 samples and analyzed data by descriptive statistics; frequency, percentile, mean and standard deviation.

Findings were as follows:

1) The general context of Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Sangha Order were that Planning: Since the new ordained monks did not have plan ahead. It was difficult to plan and forecast projects. Organizing: The personnel compensational structure was not appropriate for the present condition due to lacking of support from state. Coordinating: There were not coordination with other agencies for budgetary and educational support. Controlling: There were too many rules, regulations and laws controlling the organization and Staffing: Personnel and workload were not in appropriate proportion.

Opinions towards the Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Sangha Order by overall were at high level with the mean of 4.33, classified by each aspects as, 1) problems and obstacles, 2) administrative plan and 3) a model of Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Sangha Order were also at high level with the means of 4.42, 4.30 and 4.28 consecutively.

2) The concept and theories of Phrapariyattidhamma educational administration of Thai Sangha Order were that there should be re-organization of Central Dhamma Testing Service Headquarters of Thailand, by applying the new administration method to improve the Dhamma contents, curriculum, learning and teaching methods and the uses of modern teaching aids to improve the internal administrative system for efficiency and effectiveness, staffing personnel to fit with workloads, resources development to cope with many activities, reforming the managerial systems and creating the shared values in the Central Dhamma Testing Service Headquarters.

3) The model of Phrapariyattidhamma educational Administration of Thai Sangha Order according to McKinsey's 7 S's were that; Strategy : There must be strategic plan for environmental change. Structure: The Central Dhamma Testing Service Headquarters of Thailand must establish the clear scope and responsibility of work. System: The operation must abide by the rules and regulations. Staff : Empowerment to the practitioners, honoring those who are worth honoring, suppressing those who are worth suppressing. Skill: vocational skill development for appropriate social adaptation. Style: enhancing empowerment and self-governing according Dhamma-Vinaya. Shared Value: monk-teachers were original model for others.

The opinions towards the Phrapariyattidhamma Schools of Thai Sangha Order as of McKinsey's 7 S's were that the organizational strategy was at high level with the mean of 4.30, the organizational structure was at high level at 4.35, operational system was at moderate level at 2.53, personnel was at high level at 4.29, skill was at high level at 4.29, administrative style was at high level at 3.98 and the shared value was at moderate level at 2.53.